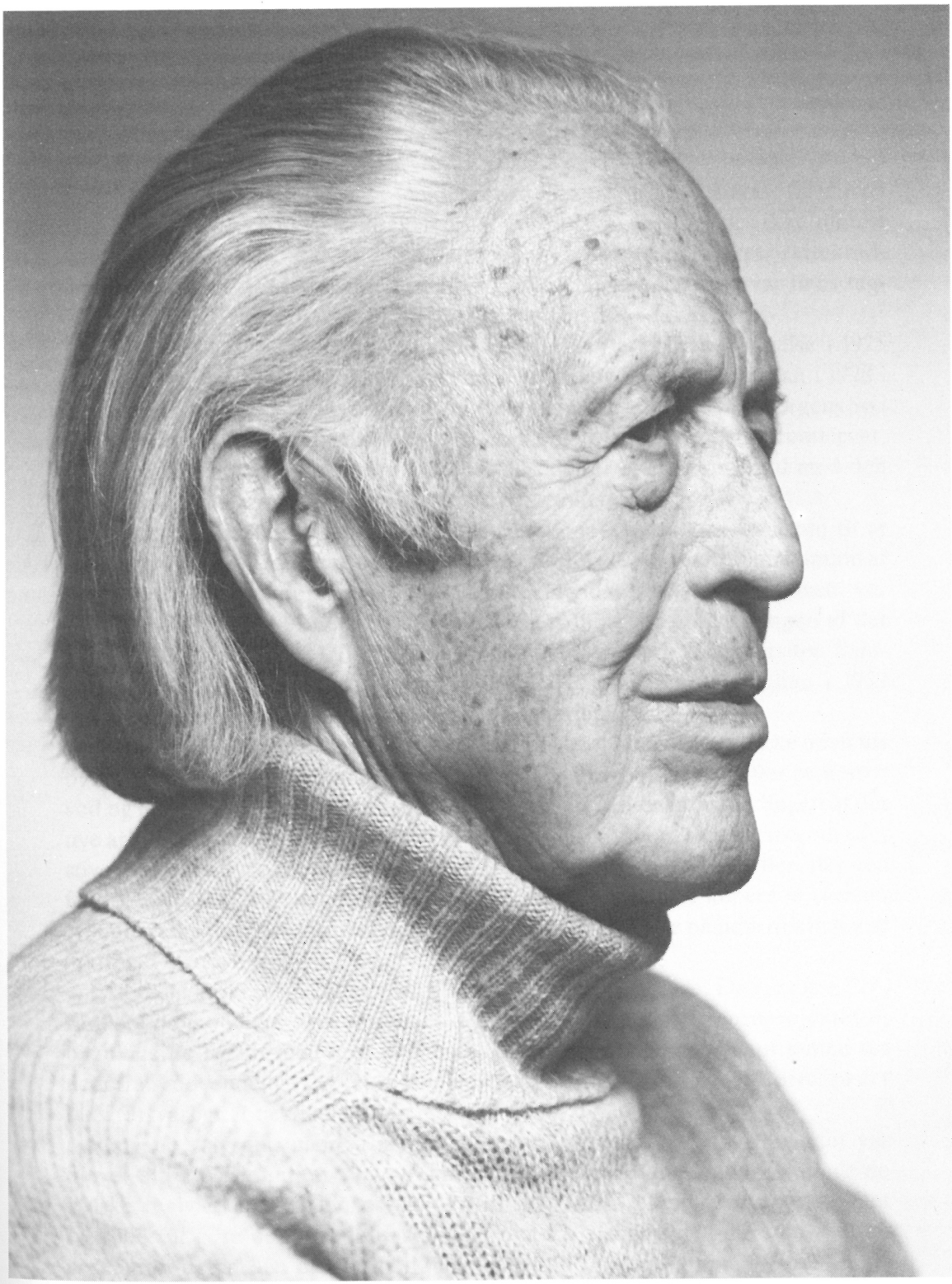

C.F. MØLLER
31. oktober 1898 – 5. november 1988

C.F. Møller
31.10.1898-5.11.1988

C.F. Møller var jyde af fødsel og temperament. Sin arkitektuddannelse fik han på Det Kongelige Akademis arkitektskole i København. Det skyldes ikke mindst C.F. Møllers indsats, at det i dag også er muligt at få en kvalificeret arkitektuddannelse i Jylland. Men længe forinden Århusskolens oprettelse var hans tegnestue en mesterlære for en række fremgangsrige arkitekter.

Kort tid efter, at C.F. Møller havde afsluttet sin arkitektuddannelse i 1925 begyndte han en arkitektpraksis. Sin første større byggeopgave fik han i 1928 i kompagniskab med Kay Fisker. Det var en boligbebyggelse ved Skt. Jørgens Sø i København. Det var et etagehus, hvor de horisontale træk blev stærkt fremhævet, blandt andet dannede vinduerne bånd, hvad der var et eklatant brud med den nyklassicisme, der indtil da havde været fremherskende.

Den internationale modernisme, eller funktionalismen, som den kom til at hedde, var på vej. Den store byggeudstilling i Berlin i 1931 var en manifestation af den nye stil. Blandt de mange danske arkitekter, der besøgte udstillingen, var C.F. Møller og Kay Fisker, og det fik stor betydning for udformningen af det byggeri, der skulle blive C.F. Møllers største opgave, Aarhus Universitet. Sammen med Kay Fisker, Povl Stegmann og C.Th. Sørensen vandt han i 1939 konkurrencen om et forslag til universitetsbyggeriet.

Under besøget i Berlin havde de to arkitekter været i Bernau et stykke uden for byen. Her lå en ny fagforeningsskole, tegnet af Hannes Meyer, der var professor ved og leder af den skole, Bauhaus Dessau, der var center for udviklingen af det nye arkitekturideal. Skolen i Bernau viste en frihed i formen, som var ukendt i det stivere danske byggeri. Skolens lange fløj var opdelt i mindre enheder, der ved forsætninger både horisontalt og vertikalt var tilpasset det kuperede terræn. Åbenbaraingen af denne mulighed fik afgørende indflydelse på udformningen af Aarhus Universitet.

Et andet karakteristisk træk ved den nye stil var de flade tage. De var efter C.F. Møllers mening ikke egnede for det danske klima. I konkurrenceprojektet er bygningerne tegnet med lave kobbertækkede saddeltage, der knapt kunne ses nedefra. I det endelige byggeprojekt blev tagrejsningen gjort noget større, så det blev forsvarligt at tække med tegl.

Pengene var små, men så meget større var entusiasmen. Universitetet var blevet til på jydsk initiativ, og jyderne fulgte det op. Blandt andet forærede de jydske teglværker mursten og tagsten til den første etape af byggeriet. Det lykkedes at gøre dette traditionsbundne materiale – især de gule sten – til en accepteret del af den danske funktionalisme, en slags erstatning for den internationale modernismes hvide beton.

I 1943 ophørte C.F. Møllers samarbejde med Kay Fisker. Povl Stegmann blev i 1944 offer for et clearingmord. C.Th. Sørensen fortsatte som havearkitekt på udformningen af universitetsparken. Krigen havde bragt funktionalismen lidt på

afstand, hvad der kom til at præge udformningen af hovedbygningen, som C.F. Møller gjorde mere udtryksfuld end institutbygningernes knappe kubisme. Rummet er gjort festligt ved en fin udnyttelse af murværkets æstetiske muligheder.

Udbygningen af Aarhus Universitet er sket over en periode på mere end 50 år. Foruden institutbygningerne og statsbibliotekets markante bygning er der i området nær universitetsparken skaffet plads til forskellige institutioner, blandt andet Aarhus Kunstmuseum, tegnet i samme formsprog som universitetets bygninger.

Denne fastholden ved det oprindelige arkitekturideal har gjort universitetsområdet til et enestående bygningsensemble, der med rette har opnået internationalt ry. Som arkitektur er det næsten tidløst.

Arkitektvirksomheden med basis i universitetsbyggeriet voksede hastigt i årene efter 2. verdenskrig. Århus Kommunehospital var en af de af universitetsbyggeriet afledte opgaver. Senere fulgte sygehusbyggeri i mange andre byer. Opgaverne blev ikke alene talrige, men også mangeartede. Det var skoler, boligbyggeri, administrationsbygninger blandt meget andet. Få andre arkitekter har fået så mange arbejder publiceret som C.F. Møller.

Tegnestuen holdt sig ung med yngre medarbejdere og kompagnoner, men C.F. Møller satte sit præg på opgaverne, så forskellige, de måtte forekomme. Ravnsbjerg Kirke, der er en af de smukkeste kirker fra de seneste årtier, er opført af murværk og med en tagkonstruktion af tømmer i sværeste dimensioner. Radio- og TV-huset i Århus er i beton. Men begge bygninger er kraftfulde og begge viser C.F. Møllers evne til at få bygningsform og materialer til at spille sammen.

C.F. Møller var kongelig bygningsinspektør i årene 1953-68. Men han nåede meget andet end at bygge huse. Han var blandt initiativtagerne til oprettelse af Arkitektskolen i Aarhus, og han var skolens første rektor og professor til 1968.

C.F. Møller var gennem alle årene optaget af arkitektfagets vilkår, og han havde mange faglige tillidsposter. I mange år var han medlem af Akademirådet og Akademiet for de skønne Kunster. Han havde stor indsigt i moderne billedkunst, hvad han blandt andet viste gennem indkøbene til udsmykningen af Aarhus Universitets bygninger.

C.F. Møller har efterladt sig mange spor. Når der ikke længere vil være nogen, der kan huske hans karakteristiske profil, vil han længe endnu blive husket for sine gerninger.

Poul Erik Skriver